

Tineke A. Abma, Guy A. M. Widdershoven: 'Responsieve methodologie.'
Interactief onderzoek in de praktijk. Uitgeverij Lemma Den Haag 2006 ISBN
9059314778

Soort boek: Methodologie boek voor HBO en WO studenten over een vorm van kwalitatief, interactief onderzoek.

Over de schrijvers: Tineke Abma (organisatie en beleidswetenschapper), is hoofdonderzoeker aan de UM (Universiteit Maastricht), programmaleider onderzoeksprogramma Autonomie en patiëntparticipatie, en Guy Widdershoven (filosoof gericht op uitwerking hermeneutisch –dialogische benadering met name op het gebied van chronische zorg), hoogleraar aan de UM, directeur Caphri.

Korte beschrijving: Responsieve methodologie is een vorm van interactief onderzoek. Zoals de methode hier beschreven staat lijkt het me een goede manier om de 'ervaren werkelijkheid' te onderzoeken. En de 4 beschreven uitgevoerde voorbeeld onderzoeken lijken me de moeite waard te zijn geweest. Met behulp van deze onderzoeksmethode wordt geprobeerd, in onderlinge interactie (overleg en onderhandeling), tussen verschillende belanghebbenden, samen met belanghebbenden informatie te verzamelen, analyseren en presenteren. In dialoog tussen belanghebbende partijen. Geen top-down opgelegd onderzoek, maar gezamenlijk, in overleg, op voet van gelijkwaardigheid. Daarbij wordt ervaringskennis opgewaarderd en benadrukt dat binnen een onderzoek bereidheid tot aanpassing/verandering moet zijn, omdat de 'werkelijkheid' anders blijkt te zijn.

Kernwoorden zijn o.a. Issues, Stakeholders (afgeleid van Lincoln en Guba die het ook over Claims en Worries hebben), Emergent Design (open vraagstelling), Hermeneutisch dialectische cirkel (= interpreterend karakter van het proces, interactie en dialoog). In het boekje wordt iets gezegd over: o.a. de oorsprong, opkomst, achterliggende methodische principes en ideeën, verwante methoden, valkuilen, meerwaarde van de methode, vereisten aan onderzoek en onderzoeker, invloed en gebruik van verhalen en 'narratieven', belang van gelijkwaardigheid, dialoog in theorie en praktijk, dialogisch schrijven, voorwaarden voor dialogisch schrijven. Daarna worden de 4 toepassingen beschreven; onderzoek naar zelfzorg in het hoger onderwijs bij dansers en musici, dwang over overlast).

Wat viel op: Wat mij aanspreekt bij het voorbeeld uit de gezondheidszorg is, dat het lukt met behulp van deze methode om het verhaal van een patiënt in te zetten waarmee zijn leefwereld wordt geportretteerd. Daartoe wordt nagedacht over hoe dit verhaal ingezet kan worden op voet van gelijkwaardigheid, waardoor het verhaal ook gehoord wordt. Waarbij van tevoren de leiding van mening was, dat onderzoekers zich moesten richten op gesprekken met de staf, omdat patiënten slechts subjectieve gevoelens naar voren zouden brengen.

Pag. 129 'Zij [de patiënten] hoeven me niet aardig te vinden,' merkte de psychiater meerdere malen op. De gevoelens van patiënten zijn ons bekend,...' Klein minpuntje is dat een voorbeeld (Script, pag. 95) niet vertaald is, maar in het Engels is blijven staan. En wat mij betreft hoeft de lijst met vormaspecten op pg 60/61 niet om een essentie van een verhaal over te brengen.

Ik ben blij dat dit boekje er is. Het is goed leesbaar en hanteerbaar, en ik hoop dat het veel navolging zal vinden. Iedereen wordt uitgenodigd ervaringen met deze vorm van

onderzoek met de schrijvers te delen, ook al is ze niet af. (pag.177) Mail dan naar
t.abma@zw.unimaas.nl/ of
g.widdershoven@zw.unimaas.nl